

کوتاه از دیپلماسی

سخنگوی وزارت خارجه: مذاکرات ایران و چین متوقف نشده است

● **ایرنا:** سخنگوی وزارت امور خارجه ایران توقف مذاکرات ایران و چین تا اعلام نتیجه انتخابات آمریکا را تکذیب کرد. به گزارش اداره کل اطلاع‌رسانی و سخنگویی وزارت امور خارجه، «سعید خطیب‌زاده» افزود: دو کشور درباره جزئیات قرارداد در حال گفت‌وگو هستند و نتایج حاصل‌شده اعلام می‌شود.

رایزنی سفیر ایران با معاون وزیر خارجه اوکراین درباره هوایمای اوکراینی

● **ایسنا:** سفیر کشورمان در اوکراین در دیدار با معاون وزیر امور خارجه اوکراین نتایج دور قبلی مذاکرات درباره سقوط هوایمای اوکراینی را مرور کرده و آمادگی برای حل‌وفصل مسائل مربوط به آن در اسرع وقت را اعلام کرد. به گزارش خبرگزاری اوکراین‌فرم، دفتر مطبوعاتی وزارت امور خارجه اوکراین اعلام کرد که منوچهر مرادی، سفیر کشورمان در اوکراین با یوهنی نین، معاون وزیر امور خارجه اوکراین دیداری درباره مذاکرات انجام‌شده درباره سقوط هوایمای اوکراینی در ایران داشته است. بر اساس این گزارش، دو طرف نتایج دور دوم مذاکرات درباره سقوط هوایما و همچنین رایزنی‌های انجام‌شده میان وزارت امور خارجه ایران و اوکراین در ۱۹ و ۲۰ اکتبر در تهران را مرور کردند. نین در این دیدار گفت: پیشرفت‌های مثبت در مذاکرات در تهران، آمادگی ایران برای قبول مسئولیت ساقط‌کردن هوایمای اوکراینی و همچنین اراده سیاسی حکومت ایران برای حل‌وفصل نهایی و متصفانه مسائل مرتبط است. او علاوه‌براین بر اهمیت یک تحقیق بی‌طرفانه و شفاف درباره تمام رخدادهای مرتبط با پرواز PS752 تاکید کرد و گفت مسئولیت‌پذیری و تعهد ایران به اطمینان‌حاصل‌کردن از سطح لازم اعتماد بین‌المللی به نتایج تحقیقات فنی و کیفری که ایران قصد دارد در آینده انجام دهد، کمک می‌کند. طبق بیانیه وزارت خارجه اوکراین، سفیر ایران آمادگی‌اش را برای حل‌وفصل مسائل در اسرع وقت و روشی مورد قبول برای دو طرف در دور بعدی مذاکرات که برای اواخر نوامبر و اوایل دسامبر ۲۰۲۰ برنامه‌ریزی شده است، بیان کرد.

بررسی پرونده ترور سردار سلیمانی هفته آینده در پارلمان عراق

● **ایسنا:** یکی از اعضای کمیسیون امنیت و دفاع پارلمان عراق از بررسی پرونده ترور «فرماندهان پیروزی» در هفته آتی خبر داد. بدر الزیادی، عضو کمیسیون امنیت و دفاع پارلمان عراق، چهارشنبه در گفت‌وگو با پایگاه خبری المعلومه گفت: پرونده تحقیقات دولتی در رابطه با ترور فرماندهان پیروزی در نزدیکی فرودگاه بغداد هفته آینده در پارلمان عراق مطرح خواهد شد. وی افزود: ریاست پارلمان عراق از اعضای پارلمان درخواست کرده است که موعد مشخصی برای حضور مصطفی الکاظمی، نخست‌وزیر این کشور در پارلمان تعیین کنند تا مسائل مهمی و در رأس آنها پرونده ترور فرماندهان پیروزی (سردار سلیمانی و ابومهدی المهندس) و حضور نیروهای آمریکایی را بررسی کنند.

عراقچی برای ابراز همدردی به سفارت افغانستان رفت

● **ایلنا:** معاون سیاسی وزیر خارجه ایران با اشاره به حضور خود در سفارت افغانستان در ایران گفت: تروریسم تکفیری در سراسر منطقه و فراتر از آن تنها خون‌ریزی و ناامنی به بار آورده است. سیدعباس عراقچی، معاون سیاسی وزیر خارجه ایران، در توئیتر نوشت: در پی حمله وحشیانه به دانشگاه کابل که منجر به کشته‌شدن بیش از ۲۰ دانش‌جوی بی‌گناه شد، امروز با حضور در سفارت افغانستان در تهران همدردی و تسلیت دولت جمهوری اسلامی ایران را به مردم و دولت افغانستان اعلام کردم. تروریسم تکفیری در سراسر منطقه و فراتر از آن تنها خون‌ریزی و ناامنی به بار آورده است.

زینب اسماعیلی‌سیویری

«آنچه برای تهران اهمیت دارد، رفتار آمریکاست نه فردی که روی کار می‌آید».

این جمله را این‌روزها از مقامات دولتی ایران بارها شنیده‌ایم. شاید شنیدن این جمله برای مردم ایران که این‌روزها پیگیر نتایج انتخابات آمریکا بودند، خیلی خوشایند و قریب به واقعیت به نظر نمی‌رسد؛ اما اگر اندکی در آن دقیق شویم، می‌توان روی دیگر سکه این سخن را دریافت. حسن روحانی، رئیس‌جمهوری ایران، روز گذشته گفته است «برای ایران شیوه‌ای که آمریکا در پیش می‌گیرد مهم است، نه فردی که بر سر کار می‌آید». محمدجواد ظریف، وزیر امور خارجه ایران نیز در سخنانی گفت «رفتار آمریکا بعد از انتخابات برای ایران مهم است، نه وعده‌ها و شعارهایی که نامزدها در انتخابات می‌دهند». او در مصاحبه با شبکه خبری سی‌بی‌اس‌نیوز در پاسخ به اصرار خبرنگار گفته است: «اظهارات اردوگاه بایدن امیدوارکننده‌تر است، اما باید منتظر ماند و دید» و اضافه

دیپلماسی

چرا رفتار آمریکا مهم است

کرده که «برای دولت ایران دونالد ترامپ یا جو بایدن تفاوتی ندارند. آنچه برای ما مهم است، این است که کاخ سفید پس از انتخابات چگونه رفتار می‌کند؛ نه اینکه چه وعده‌ها و چه شعارهایی داده می‌شود. رفتار ایالات متحده مهم است». مجید تخت‌روانچی، نماینده ایران در سازمان ملل نیز پیش‌تر در اظهاراتی گفته بود: «این را که در آمریکا چه کسی رئیس‌جمهور شود، باید به مردم این کشور مربوط دانست». شاید برای قفل ۴۰ساله رابطه ایران و آمریکا این اظهارات اندکی عجیب و باورنکردنی باشد؛ اما موضوع اینجاست که می‌توان نکته مشترک این اظهارات را در این‌یافت که همه معتقدند رفتار رئیس‌جمهور آمریکا مهم است. اینکه ترامپ یا بایدن کدامشان از پس جمع‌بندی آرای انتخابات، صاحب کرسی ریاست‌جمهوری آمریکا شوند، فی‌نفسه مهم است؛ اما اگر هرکدام به آنچه ایران می‌خواهد عمل کنند، چه تفاوتی دارد کدامشان صاحب این پست باشند.

اگر ترامپ که برجام را به ورطه نابودی کشاند، به این توافق بازگردد، آیا ایران نمی‌پذیرد؟ بایدن چطور؟ حتما می‌پذیرد. البته قصه از آنجایی پیچیده می‌شود که ترامپ به این توافق باز نخواهد گشت و اگر دولت بعدی نیز از آن او باشد، حتما سخت‌گیری‌ها بیش از اکنون و به ضرر ایران خواهد بود. اینجا همان بحث فرعی و البته حیاتی شکل می‌گیرد که

بر سر دوراهی

خطا نخواهد بود و نیاز اصلی برای حفظ حداقل‌های کشور و تلاش برای رفع بحران، تیمی کارآموده، علمی، قوی و بدون ابتکاراتی نظیر «اختراع مجدد چرخ» را اقتضا خواهد کرد؛ اما نکته مثبتهی که می‌توان در پی انتخاب مجدد ترامپ به ذهن آورد و با این پیرنگ‌شدن انتخابات اخیر در صحنه جهانی ذکر کرد، افزایش فاصله میان آمریکا و اروپا و نیز رقابت میان آمریکا و چین خواهد بود که از دیدگاه نگارنده گذار در فضای بین‌المللی را با بدرخ‌کشیدن اهمیت بی‌دلیل امروز آمریکا تسریع خواهد کرد. ظهور چین به‌عنوان قدرت برتر اقتصادی در چند سال آینده، حتی در اروپا نیز با مقاومت کمتری همراه خواهد بود؛ انکار همگان سعی خواهند کرد سرمایه‌ها و وابستگی‌های خود را پراکنده کنند تا این‌چنین همه چیز را در گرو کشوری به این حد غیرقابل‌پیش‌بینی قرار ندهند. درعین‌حال، عقلا ضمن گرفتن مواضع محتوایی و فارغ از اشخاص، خود را برای سناریوهای محتمل مختلفی تجهیز کرده و ضمناً گزینه‌های متنوع را در صورت دراشت‌شدن قدم‌های واقعی از سوی طرف مقابل به‌تایو تبدیل نکن؛ چراکه اصل در سیاست خارجی، منافع ملی است که ممکن است با مذاکره، عدم مذاکره، مقاومت یا حتی درگیری نظامی تأمین شود. چه‌سا بتوان با بهره‌بردن از نخبگان سیاست خارجی، صحنه‌ای طراحی کرد که از اختلاف‌های دونالد ترامپ با اطرافیان سابقش مانند جان پوتون، دموکرات‌ها، اروپایی‌ها و دیگران به نفع پیش‌بردن موضع خود بهره‌برداری کرد.

اگر بایدن بیاید؛ اما اگر با گذشت زمان کافی بتوان گفت جو بایدن پیروز انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکا شده، باز ایرانیان باید به پرسش خود بازگردند؛ پس از

ترور...

تخت‌روانچی؛

آمریکا ملزم به پایبندی به قرار دیوان دادگستری بین‌المللی است

تشدید شده است. او گفت که این تحریم‌ها به طور مستقیم و غیرمستقیم شرکت‌های ایرانی و مردم ایران را هدف گرفته و توانایی ایران در تجارت آزاد را متأثر کرده است. این در حالی است که رئیس‌جمهور آمریکا نیز به صورت بی‌شرمانه‌ای اعلام کرده است که سخت‌ترین تحریم‌ها علیه ایران اجرایی خواهند شد و مشکلات ایران بیشتر از گذشته خواهد بود.

او ادامه داد: در پاسخ به این اقدامات غیرقانونی و متخلفانه که مغایر با اصول منشور سازمان ملل، حقوق بین‌الملل و موافقت‌نامه دوجانبه ایران با آمریکا در سال ۱۹۵۵ است، جمهوری اسلامی ایران نزد دیوان بین‌المللی دادگستری شکایت کرد و همچنین خواستار صدور قرار موقت از سوی دیوان بین‌المللی دادگستری برای توقف اقدامات غیرقانونی آمریکا شد.

نماینده دائم ایران درباره پاسخ دیوان به این شکایت گفت: دیوان بین‌المللی دادگستری در سوم اکتبر ۲۰۱۸ با اجماع، قرار موقت الزام‌آوری را صادر و آمریکا را ملزم کرد که براساس تعهدات این کشور به موجب عهدنامه مودت از اقدامات محدودکننده دیوان بین‌المللی دادگستری برای توقف اقدامات غیرقانونی آمریکا شد.

نماینده دائم ایران درباره پاسخ دیوان به این شکایت گفت: دیوان بین‌المللی دادگستری در سوم اکتبر ۲۰۱۸ با اجماع، قرار موقت الزام‌آوری را صادر و آمریکا را ملزم کرد که براساس تعهدات این کشور به موجب عهدنامه مودت از اقدامات محدودکننده دیوان بین‌المللی دادگستری برای توقف اقدامات غیرقانونی آمریکا شد.

او افزود: متأسفانه آمریکا تاکنون وقعی به قرار

برای هرکدام از این دو گزینه چه برنامه‌ای در سطح حاکمیت چیده شده است؟ جواد ظریف می‌گوید بر سر برجام مذاکره مجدد نمی‌کنیم، به نظر می‌رسد اگر دولتی در آمریکا روی کار بیاید که بخواهد بر سر برجام مذاکره کند، این می‌تواند شرط تهران باشد که روی متن توافق، مذاکره مجددی صورت نمی‌گیرد، ولی حتما نحوه برگشت به این توافق نیازمند مذاکره مجدد است. همه اینها در حالی است که دولت روحانی و شخص وزیر خارجه او با این پیام روی کار آمدند که از مذاکره تابوشکنی کنند. مذاکره با وزیر خارجه آمریکا پس از چهار دهه و گفت‌وگوی تلفنی بین رؤسای جمهور دو کشور ایران و آمریکا بعد از ۴۰ سال، هر دو تابوشکنی بود که در دولت اول روحانی رخ داد. همین تابوشکنی‌ها بود که توانست به برجام برسد؛ در غیر این صورت چرا تیم سعید جلیلی بعد از آن همه سال رفت و برگشت نتوانستند به توافقی دست پیدا کنند؟

آنچه مسئله اصلی دیپلماسی است، گفت‌وگو بین طرفین است؛ گفت‌وگوی مقامات دو کشور بر سر مسائلی که دارند، اصلی بدیهی است و برای پیداکردن راه‌حل باید مذاکره کرد. به نظر می‌رسد بهتر است این دولت حتی اگر قرار است بدون داشتن هیچ دستاوردی عرصه قدرت را ترک کند، دستکم تابوشکنی از مذاکره را به فراموشی نسپارد تا شاید روزی اختلاف دو حکومت که برای مردم به هزینه‌ای گمرشکن تبدیل شده، رفع شود.

می‌تواند در میان‌مدت خطیری و پردوام‌تر از ایستادن مقابل سلفش باشد؛ بنابراین لازم به نظر می‌رسد که پیش از موضع‌گیری او احیاناً در مقابل برجام و بازگشت ایران به تعهداتش از انگیزه ضدترامپ او برای بازگشت به برجام استفاده کرده و ابتکار عمل را به دست گیرد. اما با لحاظ جزئیات حقوقی و سیاسی باید در نظر داشت که بازگشت آمریکا به برجام، به نحوی مدیریت شود که راهی برای استفاده از مکانیسم‌های درون توافق علیه ایران باز نماند و حتی در صورت لزوم، بدون بازگشت به محتوای برجام از مذاکرات حاشیه‌ای احتمالی در این خصوص بهره‌برداری شود. در واقع باید این‌طور اندیشید که اینک که ایران تنها و تمام‌قد در مقابل ظلم بی‌حساب ترامپ ایستاد و رقص و پایکوبی رقیا و دشمنان را در منطقه و جهان شاهد بود و هزینه گزافی را نیز از اقتصاد، سلامت و سیاست خود برای این ایستادن پرداخت کرده ولی حاضر به کنارآمدن با این قانون‌شکنی نشد، علتی ندارد که حالا این تغییر در واکنشتن را -که حتما سازش‌کاری ایران می‌توانست احتمال آن را بسیار کم کند- به فال نیک نگرفته و برای توسعه منافع ملی خود در صحنه بین‌المللی از آن بهره نبرد. این بهره‌برداری البته می‌تواند در قالبی طراحی و اجرا شود که اتفاقاً نفوذ منطقه‌ای ایران را به پشتوانه همان استنادگی ارتقای کیفی داده و تثبیت کند. برای طراحی هرگونه معادلات جدید، ایران در صورت برد بایدن دست بالاتری نسبت به گذشته دارد و آن همین حفظ مواضع در عین تمام‌فشارهای حداکثری برای چند سال است که در پی آن هیچ‌کدام از تحلیل‌ها و پیش‌بینی‌ها مبنی بر به‌زانوندرآمدن ایران ظرف چند ماه، فروپاشی جامعه، اقتصاد و حاکمیت ایران در میان‌مدت، پاسخ‌خندان ایران به تهدیدات نظامی و حتی امکان سیظنت‌های نظامی آمریکا، اسرائیل یا عربستان علیه ایران سربلند از آب بیرون نیامدند. ایران امروز آسیب دیده، ولی مقاوم مانده، تحت ظلم قرار گرفته، ولی ایستاده است و حالا وقت بهره‌برداری از این ایستادگی به نفع همان اقتصاد و منافع ملی است. اگر به معادلات میان چین و ایالات متحده، روسیه و ایالات متحده، اروپا و آمریکا و نیز تنش‌های قطبی داخلی ایالات متحده نگاه کنیم و نیز با توجه به روابط قبلی که با افراد تیم سیاست خارجی جو بایدن در میان سیاست‌مداران ایرانی وجود دارد، طراحی چیدمانی تازه به سبک برجام و چه‌سا بهتر از آن که ضمن حفظ مواضع بتوان منافع را نیز تأمین کند، هرچند نیاز به هوشمندی و تخصص دارد، ولی ممکن است.

♦**دانش‌آموخته دکترای فلسفه سیاسی در دانشگاه تهران**

نگاه

علی ربیعی:

تشخیص تعطیلی با ستاد ملی کروناست

● **ایرنا:**علی ربیعی در حاشیه جلسه هیئت وزیران در جمع خبرنگاران در پاسخ به پرسشی درباره اجرای تعطیلات گسترده و قرنطینه و مخالفت شورای عالی امنیت ملی با آن گفت: «اساسا شورای عالی امنیت ملی هیچ مصوبه‌ای در زمینه تعطیل‌شدن یا نشدن نداشته است و این خبر شایعه، نگاه تقلیل‌گرایانه و جهت‌دار درباره تصمیمات است. تنها مصوبه و تأیید شورای امنیت ملی، تشکیل ستاد ملی مقابله با کرونا بوده است که اعلام کرده مصوبات آن مانند مصوبات شورای عالی امنیت ملی است که این مصوبه به امضای رهبر معظم انقلاب رسیده است». سخنگوی دولت به جلسه ستاد ملی کرونا در حضور رهبر معظم انقلاب اشاره کرد و افزود: «تشخیص همه تعطیلی‌ها برعهده کمیته سلامت ستاد ملی کرونا است که ریاست آن برعهده وزیر بهداشت است. معمولاً در کشور ما همه نظر می‌دهند که این هم یکی از مواهب کشور ما است که در هر رده تصمیم‌گیری، هرکسی هر نظری دارد اعلام می‌کند».

ادامه از صفحه اول

گامی برای تغییر

...انجام درخور توجهی نیز بین مدیران مسئول همه رسانه‌های مستقل برای دفاع از جایگاه نماینده خود، شکل گرفت که بار دیگر از یکایک آنان تقدیر می‌کنم. این بار انتظار می‌رود مجموعه دولت و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی فرصت، امکانات و شرایط را برای همه نامزدها به شکل عادلانه تقسیم کند و امکان انتخابات رقابتی فراهم شود.در پایان از همکاران واجد شرایط در انتخابات درخواست می‌کنم با حضور در این عرصه مهم، حرکتی جمعی را که با هم آغاز کرده‌ایم، به نقطه نهایی برسانند. از اصطلاح نقطه پایانی استفاده نمی‌کنم، چراکه از فردای انتخابات، ارتباط تنگاتنگ ما برای آسیب‌شناسی وضع موجود و فعال‌کردن حاشیه‌هایی که این هیئت می‌تواند برای بهبود شرایط رسانه‌های کشور ایجاد کند، تازه آغاز خواهد شد. درد مشترک رسانه‌ها، فارغ از هر خشکشی سیاسی و جناحی، نیازمند همدلی، هم‌زبانی و همراهی برای درمان زخم‌های پیکر این جامعه فرهیخته و تأثیرگذار در ایران است.مهدی رحمانیان، نامزد نماینده‌ای مدیران مسئول در هیئت نظارت بر مطبوعات و خبرگزاری‌ها.

لزوم فربه‌سازی «نهاد عفو»

عفو عمومی یا عفو فردی یا تخفیف مجازات اعدام در تمام موارد ممکن است اعطا شود».

گرچه واژه عفو و بخشش نسبت به گناهکاران به‌طورکلی زیبا و پرمعناست، در خصوص زندانیان در اسناد بین‌المللی حقوق‌بشری گاهی تعبیر اخلاقی‌تر و مناسب‌تری به کار رفته، زیرا ممکن است برخی محکومیت‌ها عادلانه نباشد و تعبیر «آزادی پیش از موعد زندانیان» استفاده می‌شود.در قاعده ۹ از قواعد حداقل استاندارد رفتار با زندانیان (موسوم به قواعد توکیو) گفته می‌شود: «مقام ذی‌صلاح باید حوزه گسترده‌ای از راه‌های جایگزین دیگر در مرحله پس از محکومیت داشته باشد تا از توسل به روش‌های تشکیلاتی و سازمان‌یافته مثل زندان اجتناب کند و به تسهیل الحاق مجرم در اولین فرصت به جامعه کمک کند.تعیین تکلیف در مراحل پس از محکومیت می‌تواند شامل ترتیبات زیر باشد: (الف) مرخصی یا اعزام به مراکز انتقالی، (ب) آزادی برای کار یا آموزش، (ج) انواع آزادی مشروط، (د) عفو».تصمیم‌گیری درباره تعیین تکلیف برای پس از محکومیت، به جز در مورد عفو باید بنا بر درخواست مجرم قابل تجدیدنظر در مراجع قضائی و منابع مستقل دیگر باشد» (رویکرد حقوق‌بشری به مدیریت زندان، آندره کویل، سازمان بین‌المللی اصلاحات جزایی و انجمن دفاع از حقوق زندانیان).در ایران واژه عفو به‌شدت دسوار سوء برداشت شده است. اما واقعیت این است که عفو برای بسیاری از محکومان یک فرصت است برای بازگشت به زندگی عادی؛ از طرفی، نوع رفتاری که چه در داخل و چه از سوی مخالفان با مسئله عفو شده، این نهاد حقوقی و حقوق‌بشری را در ایران دچار تغییر هویت کرده است، به‌گونه‌ای که برخی از محکومان سیاسی بیم دارند که مسیر کمیسیون عفو را بپروند و متهم بشوند به نادم‌ت‌نامه‌نویس. اما در جریان عفو ۷۷ربیع (۱۳ آبان ۱۳۹۹)،اقدام به عفو محکومان سیاسی که عده‌ای از آنها حتی درخواست عفوئی ارائه ندادند یا درخواستشان متضمن تقاضای مساعدت بود در درخواست عفو، شیوه‌ای بود در راستای ترمیم نهاد عفو که این جنبه از عفو اخیر باید مرکز توجه قرار گیرد. اینکه حتی به خاطر کمک به ترمیم فضای سو-تفاهم درباره عفو، نام عفوشدگان اعلام نمی‌شود تا شائبه بهره‌برداری سیاسی له یا علیه شخصی به وجود آید و تصمیم به اعلام نام افراد به خود آنان واگذار می‌شود. کار اخلاقی است و به نظر می‌رسد در راستای بهبود جایگاه نهاد عفو باشد. ممکن است گفته شود در گذشته هم اعلام اسامی افراد مرسوم نبوده، اما نکته اینجاست که در گذشته نوعاً مشمولان عفو را محکومان عادی تشکیل می‌دادند و به‌ندرت محکومان سیاسی و امنیتی در این تعداد عفو شده‌اند.